

HELSINGIN YLIOPISTON VARAINHANKINNAN JA LAHJOITTAJASUHTEIDEN EETTISET PERIAATTEET

Lahjoitukset Helsingin yliopistolle, yliopiston eri yksiköille ja Helsingin yliopiston rahastoille ovat tärkeä tuki tieteelle, tutkimukselle ja opiskelulle. Kiitos lahjoittajat ja kumppanit, ja tervetuloa toimimaan tieteen voimalla maailman parhaaksi.

Helsingin yliopiston toiminta perustuu yliopiston arvoihin – totuuteen, vapauteen, sivistykseen ja yhteisöllisyyteen –, yliopiston ja yliopiston rahastojen johtosääntöihin, strategiaan, toimintaohjeisiin ja eettisiin ohjeisiin sekä voimassa olevaan lainsäädäntöön. Helsingin yliopiston varainhankinnan ja lahjoittajasuhteiden eettisiä periaatteita noudatetaan kaikessa yliopiston varainhankinnassa ja lahjoittajasuhteiden hoitamisessa lahjoittajia kunnioittaen.¹

Varainhankinta ja lahjoitukset tukevat Helsingin yliopiston tehtäviä: tutkimusta, opetusta ja yhteiskunnallista vuorovaikutusta.² Lahjoittajia voivat olla esimerkiksi kotimaiset ja ulkomaiset yksityishenkilöt, säätiöt, yritykset, järjestöt, julkiset tahot ja testamenttilahjoittajat.

Helsingin yliopiston varainhankinta on luotettavaa ja periaatteet sitovat kaikkia

Helsingin yliopiston ("yliopisto") varainhankinta perustuu edellä mainittuihin lakeihin, ohjeisiin, arvoihin sekä luottamukseen. Yliopisto ja yliopiston kumppanit toimivat avoimesti ja rehellisesti lahjoittajaa kunnioittaen.³ Varainhankinnassa käytetään julkisesti saatavilla olevia sekä lahjoittajien kanssa käydyissä keskusteluissa saatuja tietoja. Varainhankintaan ja lahjoituksiin liittyvää tietoa käsitellään luottamuksellisesti, tietoturvallisesti ja yksityisyydensuojaa kunnioittaen.⁴

Yliopisto käyttää varainhankinnan kautta saadut lahjoitusvarat lahjakirjassa tai muussa lahjoitusasiakirjassa määritellyyn kohteeseen yliopiston päättämällä tavalla. Käytöstä päättävät yliopiston hallitus ja/tai yliopiston johto ja/tai yksikön johto toimivaltuuksiensa mukaisesti osana yliopiston johtamista ja toiminnan ja talouden suunnittelua. Lahjoitusvarojen käyttö on läpinäkyvää ja siitä kerrotaan yliopiston viestinnässä. Varainhankinnan kulut ovat osa yliopiston toimintabudjettia, ne ovat kohtuulliset suhteessa saatuun tuottoon ja hyötyyn, ja niistä raportoidaan osana kirjanpitoa ja toiminnan ja talouden raportointia.

¹ Periaatteet on tarkoitettu Helsingin yliopiston lahjoittajille, lahjoittamisesta ja lahjoituksista kiinnostuneille kumppaneille, viranomaisille ja medialle sekä koko yliopistoyhteisöille, ja ne ovat osa yliopiston eettisten ohjeiden kokonaisuutta www.helsinki.fi/fi/yliopisto/eettinen-ohjeistus). Periaatteissa on huomioitu esimerkiksi Vala ry:n suomeksi julkaisemat varainhankinnan kansainväliset periaatteet (lisätietoja www.vala.fi/varainhankinta-suomessa/hyva-hallinto-ja-eettisyys).

² Yliopiston tehtävät: yliopistolaki (558/2009), 2 §. Lahjoitus tarkoittaa Helsingin yliopiston saamaa taloudellista tukea, johon ei liity vastinetta, ja se perustuu aina lahjakirjaan tai muuhun lahjoitusasiakirjaan. Helsingin yliopisto voi saada ja ottaa vastaan lahjoituksena esimerkiksi rahaa, kiinteää tai irtainta omaisuutta tai tekijänoikeuksia; lahjoitusmuotoja ovat myös omistus-, hallinta-, käyttö- tai muu immateriaalioikeus, tai kaikkien tässä mainittujen taloudellinen hyödyntäminen, tai palvelu. Yliopistolla on kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön mukainen rahankeräyslupa. Esimerkiksi hankinnoissa, yritys- ja tutkimusrahoituksessa sekä sponsoroinnissa noudatetaan niitä koskevia erillisiä toimintaohjeita, ja toisaalta säätiöiden tai muiden tahojen myöntämät hankerahoitukset eivät ole lahjoituksia, vaikka niihin ei liittyisi raportointivelvollisuutta laajempaa vastiketta.

³ Yliopiston henkilöstö tai yliopiston kumppanit eivät ota lahjoituksiin tai mahdollisiin lahjoituksiin liittyvää henkilökohtaista hyötyä lahjoittajalta tai potentiaaliselta lahjoittajalta: katso esimerkiksi Helsingin yliopiston lahjonnan vastaiset periaatteet: www.helsinki.fi/fi/yliopisto/eettinen-ohjeistus.

⁴ Yliopisto luovuttaa saamia tietoja ulkopuolisille lainsäädännön edellyttämiin tarkoituksiin tai jos siitä on sovittu lahjoittajan kanssa, esimerkiksi julkisuuslain vaatimukset (laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta [1999/621](http://www.finlex.fi/lae/1999/621)) tai lahjoittajan kanssa sovittu viestintä.

Toimintaa ohjaavat yliopiston arvot sekä kestävyys ja vastuullisuus

Yliopisto kertoo erilaisista lahjoituskohteista omassa viestinnässään, minkä lisäksi yliopisto voi keskustella ja sopia uusista lahjoitusvaroilla tuettavista kohteista lahjoittajien kanssa. Yliopistolla on selkeät toimintatavat lahjoitusten vastaanottamiseen, hyväksymiseen, käsittelyyn ja käyttöön.⁵

Yliopisto selvittää lahjoittajien ja lahjoitusten taustat huolellisesti ja riittävän kattavasti suhteessa lahjoitukseen huolellisuusvelvoitetta noudattaen. Lainsäädäntö, arvot, ja esimerkiksi yliopiston strategian määrittelemät kestävyys ja vastuullisuus sekä ihmisen ja muun luonnon arvon kunnioittaminen ohjaavat kaikkea yliopiston toimintaa.⁶ Varainhankinnan ja lahjoitusten osalta tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että yliopisto ei ota vastaan lahjoituksia, joiden tausta perustuu tiedossa olevaan laittomaan toimintaan⁷, lahjoituksia, joiden tarkoitus vaarantaa yliopiston autonomian, riippumattomuuden tai maineen; lahjoituksia, joiden tarkoitus on ristiriidassa yliopiston arvojen kanssa; tai lahjoituksia, joiden tarkoitus voi vaarantaa yliopiston toiminnan eettistä, ekologista, taloudellista tai sosiaalista kestävyttä.⁸ Yliopisto tekee lahjoituksiin liittyvät päätökset, jotka koskevat tutkimuksen tai opintojen toteuttamista tai opiskeluun, tutkimukseen tai työsuhteisiin liittyviä henkilövalintoja, arvosanoja tai muuta akateemista menestystä.⁹ Yliopiston toiminnan avoimuuden kannalta on tärkeää, että yliopisto voi kertoa viestinnässään kaikista lahjoituksista esimerkiksi lahjoituksen suuruusluokan ja tarkoituksen.

Yliopisto voi arvioida huolellisuusvelvoitteidensa toteuttamiseksi lahjoituksen vastaanottamista varmistaakseen esimerkiksi riippumattomuutensa sekä arvojen mukaisen, vastuullisuuden ja kestävyuden huomioivan päätöksenteon.¹⁰ Yliopisto voi ottaa vastaan lahjoituksia, joiden osalta yliopisto tekee lahjoituksen vastaanottamiseen liittyvän eettisen arvion. Arvioitavia tilanteita ovat esimerkiksi:

- Lahjoituksen taustalla on yhteys toimintaan, joka on yliopiston näkemyksen mukaan tärkeä arvioida suhteessa yliopiston arvoihin tai suhteessa yliopiston maineeseen ja/tai näkemykseen sosiaalisesti, taloudellisesti tai ympäristön kannalta kestävästä ja vastuullisesta toiminnasta;¹¹
- Lahjoittajalla tai lahjoittajan edustajalla on Helsingin yliopiston asiakas ja/tai palveluntuottaja (esimerkkeinä hankinnat tai ostopalvelut) tai lahjoittajalla tai lahjoittajan edustalla on jokin muu sidonnaisuus Helsingin yliopistoon ja/tai yksikköön, jonka tueksi lahjoitusta käytetään;¹² tai
- Lahjoitus on taloudelliselta arvoltaan erittäin merkittävä tai sen maksamiseen liittyy monimutkaisia taloudellisia järjestelyjä tai valuuttariskiä.

⁵ Lahjoituksen voi tehdä erilaisilla maksutavoilla ja esimerkiksi testamentilla, ja yliopisto voi ottaa vastaan myös muita kuin rahalahjoituksia. Yliopisto antaa lahjoituksiin liittyen vain yleisluontoista neuvontaa ja ottaa lahjoituksia vastaan vain oikeustoimikelpoisilta lahjoittajilta. Yliopisto voi neuvoa esimerkiksi testamentintekijöitä tai rahastojen perustajia muotoilemaan testamentissa tai rahaston säännössä määrätyn lahjoituskohteen tavalla, joka tukee tutkimusta ja opintoja ajassa kestävästi ja siten, että Helsingin yliopiston on mahdollisimman helppoa tulkita ja noudattaa lahjoittajan tahtoa ajassa muuttuvalla tavalla. Yliopisto ei anna henkilökohtaista oikeudellista neuvontaa tai laadi testamentteja, testamentteja ei tehdä yliopiston tiloissa eivätkä yliopiston henkilökunnan jäsenet voi toimia testamentin todistajina, jos on tiedossa, että testamentti sisältää määräyksiä testamentin tekijän omaisuuden jättämisestä yliopiston hyväksi.

⁶ ”Kestävyys ja vastuullisuus ohjaavat kaikkea toimintaamme. Tutkimuksemme ja opetuksemme edistää kestävästä hyvinvointia vuoro-vaikutuksessa ympäröivän yhteiskunnan kanssa.” (<https://www.helsinki.fi/fi/tutustu-meihin/strategia-talous-ja-laatu/strategia-2021-2030/helsingin-yliopiston-strategia>)

⁷ Yliopisto kertoo viranomaisille epäilykset lahjoituksiin liittyvästä laittomasta toiminnasta.

⁸ Noudattaakseen lainsäädännön velvoitteita ja periaatteitaan yliopisto ei ota vastaan lahjoituksia, joiden taustoja yliopisto ei voi selvittää riittävästi tarkkuudella.

⁹ Yliopisto ja lahjoittaja voivat yhdessä keskustellusti määritellä esimerkiksi mahdollisen lahjoituksella perustettavan professorin alan, ja lahjoittaja voi halutessaan suunnata esimerkiksi apurahoja tietyille aloille. Päätökset tehtäviin valittavista henkilöistä sekä apurahojen, palkintojen ja stipendien saajista tekee aina Helsingin yliopisto.

¹⁰ Arviointi tehdään Helsingin yliopiston rehtorin päätöksen mukaisilla tavoilla, esimerkiksi osana Eettisen asiantuntijaneuvoston työtä, minkä lisäksi varainhankintaa ja lahjoituksia arvioidaan osana yliopiston johtamis- ja kirjanpitoikäytäntöjä sekä sisäisen tarkastuksen prosesseja.

¹¹ Esimerkkejä ovat muun muassa lahjoitusvarojen tausta hauraassa, epävakaa tai epädemokraattisessa valtiossa, lahjoitusvarojen yhteys kansainvälisten sanktioiden kohteena oleviin tahoihin, tai yhteys teollisuudenaloihin, joiden osalta yliopisto katsoo olevan tärkeää arvioida lahjoittajan, lahjoitusvarojen ja/tai lahjoituksen tarkoituksen suhdetta yliopiston arvoihin sekä kestävyteen ja vastuullisuuteen. Yliopisto voi arvioida lahjoituksia tarvittaessa tapauskohtaisesti esimerkiksi osana yliopiston eettisen asiantuntijaneuvoston toimintaa.

¹² Lahjoittaja tai lahjoittajan edustaja toimii yliopiston toimielimissä, hänellä on työ- tai opintosuhde yksikköön, jonka toiminnan tueksi lahjoitusta käytetään tai hän hänen läheisensä on esimerkiksi hakenut opiskelu- tai työpaikkaa kyseisestä yksiköstä.

- Arviointi voidaan tehdä myös tilanteissa, joissa yliopisto saa tietoonsa oleellisesti alkuperäistä lahjoitustilannetta muuttavia lisätietoja.

Lahjoitusvarojen sijoittaminen ja käyttö on vastuullista ja pitkäjänteistä

Helsingin yliopistolle ja Helsingin yliopiston rahastoille annettuja (raha)lahjoituksia sijoitetaan osana Helsingin yliopiston sijoitusomaisuuden kokonaisuutta. Yliopiston tavoitteena on varmistaa sijoitusvarallisuuden ja sijoituskohteiden hyvä tuotto ja arvonkehitys pitkällä aikavälillä.¹³

Lahjoitusvarat ja/tai niiden tuotto käytetään tarkoitukseen, joka kerrotaan lahjakirjassa tai muussa lahjoitusasiakirjassa sekä mahdollisesti lahjoitusvaroilla perustettavan lahjoitusrahaston säännöissä.¹⁴ Yliopisto noudattaa lahjoitusvarojen ja niihin perustuvan tuoton käytössä niiden alkupe-
räistä tarkoitusta tavalla, joka on kussakin ajassa mahdollista, ja joka toteuttaa lahjoittajan tahtoa mahdollisimman hyvin. Muutoksista keskustellaan mahdollisuuksien mukaan lahjoittajan tai hänen edustajansa kanssa, ja niistä tehdään erillinen päätös.

Merkittävä osa lahjoitusvaroista rahastoidaan, ja rahastoista käytetään pääsääntöisesti niiden tuottoa. Kiinteän tuottoprosentin suuruuden vahvistaa vuosittain yliopiston hallitus. Yliopisto voi halutessaan ja/tai lahjoittajan kanssa sovitusti käyttää myös lahjoitusvarojen pääomaa. Mahdollisia valtion vastinrahaohjelmien mukaisia, lahjoitusvaroihin perustuvia pääomasijoituksia yliopisto käyttää kunkin vastinrahaohjelman ehtojen mukaisesti.

Lahjoittajat ovat osa kumppaniverkosta ja lahjoitusviestintä on avointa

Helsingin yliopisto hoitaa lahjoittajasuhteita osana pitkäaikaisia kumppanuuksiaan edellä mainitulla tavalla lahjoittajan tahtoa kunnioittaen: vanhin osana lahjoitusrahastojen kokonaisuutta toimiva rahasto perustuu 1740-luvulla tehtyyn lahjoitukseen.

Kiittäminen on osa pitkäaikaista kumppanuutta. Lahjoitusten vaikuttavuudesta ja varojen käytöstä kerrotaan kaikille lahjoittajille ja muille yliopiston kumppaneille, jotka ovat osa yliopiston kumppaniverkosta. Kirahviklubi on yliopiston lahjoittajayhteisö, johon kutsutaan henkilökohtaisesti kaikki suurempia lahjoituksia yliopistolle tehneet lahjoittajat. Yliopisto kutsuu lahjoittajaverkostoonsa myös yliopistolle tai yliopiston rahastoille testamentin tehneet lahjoittajat.

Lahjoituksista kerrotaan osana yliopiston viestintää ja toiminnan raportointia.¹⁵ Yliopiston viestinnässä voidaan aina kertoa esimerkiksi lahjoituksen suuruusluokka ja lahjoituksen tarkoitus.¹⁶

Yliopisto kertoo myös avoimesti esimerkiksi lahjoitusvaroihin perustuvista tehtävistä. Kiitoksena lahjoitusvarojen mahdollistamasta tuesta yliopisto voi nimetä esimerkiksi tutkimusohjelmia tai professuureja lahjoittajan kanssa sovitulla tavalla.¹⁷

---

¹³ Sijoitustoiminnassa noudatetaan yliopiston hallituksen hyväksymiä sijoitustoiminnan ja vastuullisen sijoittamisen periaatteita, lisätietoja www.helsinki.fi/fi/yliopisto/eettinen-ohjeistus.

¹⁴ Yliopistolla on oikeus periä lahjoitusvaroista päätöksensä mukainen ja/tai lahjoittajan kanssa sovitun yleiskustannusosuus. Tällä hetkellä (2021) yleiskustannusosuutta peritään vain lahjoittajan kanssa sovitussa tilanteissa, ja lahjoitusvarat ja/tai niiden tuotto käytetään kokonaisuudessaan lahjakirjassa tai muussa lahjoitusasiakirjassa kerrottuun kohteeseen.

¹⁵ Esimerkiksi intranetissä, julkisilla verkkosivuilla, lahjoittamiseen liittyvissä julkaisuissa, sosiaalisessa mediassa ja mahdollisissa muissa viestintäkanavissa sekä virallisissa toiminnan- ja tilintarkastusraporteissa.

¹⁶ Lahjoittaja voi toivoa, ettei yliopisto julkaise esimerkiksi lahjoittajan nimeä. Helsingin yliopiston johto ja varainhankinnan, lahjoittajasuhteiden ja talouspalveluiden asiantuntijat voivat käsitellä lahjoitustietoja, ja tieto lahjoituksista jää sitä koskeviin, pysyvästi arkistoituihin asiakirjoihin sekä lahjoittajarekisteriin. Tietoja luovutetaan lainsäädännön edellyttämiin tarkoituksiin tai tieteelliseen tutkimukseen käyttöön. Tällainen tarkoitus voi olla esimerkiksi julkisuuslain (Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 621/1999) tarkoittama käyttö. Asiakirjoista salataan lahjoittajien henkilötiedot erityisesti yksityishenkilöiden osalta tilanteissa, joissa henkilötietojen antaminen ei perustu lakiin.

¹⁷ Nimeämiseen liittyviä käytäntöjä käsitellään Helsingin yliopiston rehtorin päättämällä tavalla.